

Charlier

IDUNN

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
QVINNAN OCH HEMMET.

N:r 28.

Fredagen den 13 juli 1888.

1:sta årg.

<p>Byrå: 8 Sturegatan 8 (ingång från Humlegårdsg. 19) Annonspris: 25 öre pr petitråd (= 10 stafvelser).</p>	<p>Tidningen kostar endast 1 krona för kvartalet. postarvodet inberäknadt. Ingen lösnúmerförsäljning!</p>	<p>Redaktör och utgifvare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 9-10 och 4-5. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Sista numret i hvarje månad innehåller en fullständig mode- o. mönstertidning.</p>	<p>Prenumeration sker: I landsorten: å postanstalterna. I Stockholm: hos redaktionen, å Stads- postens hufvudkontor, i de större bok- lädorna samt å tidningskontoren.</p>
---	--	---	--	---

Drottning Carola af Sachsen.

(Af Mathilda Langlet.)

Drottning Carola är enda dotter till prinsen af Wasa och prinsessan Luise af Baden. Drottning Carola, som är född den 5 augusti 1833, tillbragte sin första ungdom mest hos sin mormoder, storhertiginnan Stephania af Baden, och detta i många hänseenden utmärkta fruntimmer utöfvade stort inflytande på sin dotterdotters själsutveckling och karaktärsbildning. År 1852 förmlades den tjuguariga prinsessan med då varande sachsiske kronprinsen. Detta äktenskap blef, dess värre, barnlöst.

»Drottning Carola,» säger en tysk skriftställare, »är en af de ädlaste tyska furstinnor och bredvid sin gemål, en typ af mannakraft och storhet, synes hon som det förkroppsligade qvinliga behaget och ljutheten. Den älskvärda och högsinta furstinnan verkade, sedan hon kom till Sachsen, välsignelserikt i både trängre och vidare kretsar. För sina kungliga svärföräldrar var hon under många hårda pröfningar till tröst och stöd och till hvarje kärleksverk lånade hon beredvilligt sin hjälpande hand. Oförgätlig blifver den kungliga damens verksamhet inom de sachsiska fälthospitalen i Wien 1866, der hon visade sig som en äkta barmhertig samarit. Återkommen hem skapade hon 1867 Albert-föreningen, som under åren 1870-71 verkade så mycket godt för de sjuka och sårade i tyska hären. Kronprinsessans förtjenster på detta område vunno allmänt erkän-

nande och hon erhöi både preussiska Luisenorden och sachsiska Sidonie-orden.

I mars 1871 följde hon sin gemål till Compiègne, der det höga paret i två månader hade

Liksom sin gemål eger drottning Carola sedan många år till baka i hög grad det sachsiska folkets innerliga kärlek och vördnad.»

Detta skrefs för mer än tio år sedan, men de sista orden hafva ännu i dag sin giltighet. Drottning Carola anses fortfarande såsom en af Tysklands mest bildade och älskvärda furstinnor som kan allt jemt glädja sig åt att ega sitt folks kärlek och vördnad i rikaste mått.

Den lefnadsteckning, hvarur vi ofvan länat några rader, åtföljdes af ett porträtt, som då skall hafva varit mycket likt originalet. Det visar oss ett behagligt, intelligent ansigte, upplyst af ett älskvärdt leende, som dock ej förmår alldeles förjaga ett litet drag af melankoli. Det är som om man hade kastat ett lätt sorgflor öfver en vacker blomma. Porträttet, som vi i dag meddela, är det allra nyaste; man kan deraf få ett mycket godt begrepp om den älskvärda furstinnans utseende. Drottningen gästas f. n. hufvudstaden, så att våra läsarinor här hafva tillfälle att bedöma likheten.

Drottning Carola af Sachsen.

Må hända hafva åren gjort den lätta slöjan af melankoli något tyngre, må hända har en och annan silfverstrimma blandat sig i det rika håret, men det ljufva leendet är ännu det samma och blicken säger oss, att hos den snart 55-åriga drottningen klappar samma varma hjerta, som gjorde den 30-åriga kronprinsessan till »en äkta barmhertig samarit».

sitt högkvarter och höll sitt hof, som för alla officerare af alla arméns vapen blef en det glada sällskapslifvets och de ridderliga öfningarnas medelpunkt.

Allvarsord.

*Du står i spirande fägring
och din är framtidens
dag
med skiftande sol och skugga,
med segrar och nederlag.*

*O, kunde min sång dig väcka,
den sprang ur mitt fulla bröst,
att fram genom tomma fraser
dig nå med allvarets röst!*

*O, kunde din tanke vakna,
jag ville rycka dig ut
från fladdrande fjärilslifvet,
som dödar din själ till slut.*

*Jag ville du skulle inse
att här, midt i prosans värld,
bland rastlösa ångmaskiner
och låga syften och flärd*

*just kvinnan sattes att visa
med fin och mjuk liten hand
den villsamma, skymda vägen
till ungdomsdrömmars land.*

*Hon är ju likväl det fina,
som ännu ej mistat sin doft,
som ännu eger gemenskap
med himmelens blåa loft.*

*Men därför strö ej ditt hjerta
ut som lumpnaste skärf, —
nej, vig dig i allvarsstunder,
åt kvinnans stoltaste värf. —*

*Det kommer en dag, då din
fägring,
strålande nu och rik,
har upphört att fängsla sin-
nen
som smekande, ljuf musik.*

*Men ej skall ditt välde sluta,
om ärligt du har förstått,
att högre än skönhet älska
det som är sant och godt.*

Daniel Fallström.

Fru Haraldsons gosse.

Fru Haraldson är en af de temligen sällsynta qvinnor, som i ordlös glädje kunna njuta af naturens fägring. Derför sutto vi tysta bredvid hvar andra under syrenernas tunga, doftrika klasar och lyssnade till vattenstrålarnes plaskande i fontänen, der sparvarne idkade badlif under det allra som lifligaste sqvaller.

Solen gled starkt mot vester. Med ondo och godo, med hotelser och löften plockade barnpigorna upp sina skydslingar borta i de skugglösa, sandiga gångarne och stoppade de små in i vagnarne eller drogo de större efter sig vid händerna. Grupp efter grupp drog förbi och med dem liksom en sky af dumma hotelser, barnatrots och omensklig tanklöshet; men den unga, fagra sommaren var qvar och solen log sitt sköna vemodiga afskedsleende, som i sig innebär aftonens fred och löftet om en ny härlig sommarmorgon.

Sparfflocken, nyss uppskrämd af barnskriken, trippade åter omkring bland ormbunkarnes vajande grupper och njöt af vattenstänket från fontänen, innan den öfverlemnade parken åt lustresande stadshor, hvilka på årets första varma sommarqväll ej hade råd att gå till hvila samtidigt med fogelverlden.

Från en flock ifrigt pratande menniskor skilde sig plötsligt en fru och kom bort till oss. Vi kände henne båda, utan att därför kunna räkna oss till hennes närmare bekanta. Vi gjorde plats åt henne bredvid oss på soffan, då det var tydligt, att hon ville tala med någon af oss.

»Kan Ave tänka hvad min Nora vill bli?» frågade hon utan vidare omsvep och tonen røjde, att hon gjorde mig ansvarig för dotterns val af lifsgerning.

»Barnsköterska?» gissade fru Haraldson med största lugn.

Modern formligen hoppade till vid ordet. »Ja — är det ej en skandal! Nora, som genomgått högre elementarläroverket, läst, Gud vet hur många språk, spelat, ritat — och så vill hon nu lära barnavård för att komma ut och tje—.» Fru försökte ett skratt, men det slog om till en snyftning.

»Var det ej för några år sedan fröken Noras önskan att få egna sig åt sjukvården?» sporde åter fru Haraldsons lugna röst.

»Jo — men då tog hon sitt förnuft till fånga, sedan hon fått klart besked om hvad en sådan bana kräver. — Det var Ave, som upplyste henne derom, och Nora insåg, att der var mera arbete än hon kunde tåla. — Men så kommer nu detta om barnavården! Ja, sannerligen detta är värre — Nora behöfver ju ej komma ut till främmande. Tala med henne — jag vet, att hon sätter stort värde på fru Haraldson!»

»Jag är fullt öfvertygad om, att fröken Nora nu valt en gerning som just ligger för henne; det är omöjligt att tänka sig en kvinna mera egnad till detta maktpåliggande kall än hon.»

»Fru Haraldson skulle nog tala annorlunda, om det vore fruns enda dotter, som ville gå ur sitt stånd.»

»Jag har en son, som är smed.»

»Fru Haraldson! Det är skämt?»

»Det är en glädjande verklighet nu, men det har en gång varit en hotande, motbjudande framtidstanke. — Hvilka dumma,

tomma, flärdfulla drömmar har jag ej drömt för min förstfödde — och så drömde gossen på egen hand om lyckan att ega en egen smedja i en stad eller i någon större by!

Hvarje ledig stund gick han till smedjan vid vår landtegendom, och då han så kom hem svart och sotig med svettperlor på hals och panna, tyckte jag att släktens alla nåder och råder reste sig ur sina grafvar, stego ut ur familjeporträttens gyllne ramar för att i förakt och vrede vända sig mot mig och min man, som satt en sådan vanbörding in i släkten — — — Jag var uppfostrad i fördomar, jag som de flesta flickor på den tiden.

Mitt hopp om räddning stod nu till »latin-skolan»; den skulle bota min lille Harald för lusten till allt kroppsarbete, och så flyttade vi till staden.

Min man såg hur gossen led vid de andefattiga lexböckerna och förtärdes af längtan efter hammare, städ och fil. Harald fick sin egen lilla smedja i vår bakgård, och han vardt öfverlycklig.

Jag hoppades, att han skulle hamra bort lusten för smedyrket, men fick i stället se, att denna tilltog ju mera färdighet gossen vann.

»Vi få sätta Harald i ordentlig lära,» sade min man en dag, då gossen räckte mig en vackert arbetad eldtång.

Hvad tjenar det till att upprepa alla de enfaldiga, kortsynta saker, som en fördomsfull ung mor kan komma med i en sådan stund? Nog af, att det lyckades för min ädle, storsinte man, att genom klara exempel ur vårt eget umgängeslif visa, att en yngling eller flicka, tillhörande en upplyst, sedlig familj, löper mindre fara att påverkas af råheten i de okunnigare klasserna, än att förderivas i sådana lag, der en falsk bildning gömmer sedeslöshet och rutenhet.

Sedan jag en gång fått min blick öppnad för sanningen, insåg jag lätt, att min moderskärlek innehållit en otillbörlig portion sjelfviskhet och högfärd och jag kastade alla dumma, flärdfulla framtidsdrömmar öfver bord. Herre Gud, så det lättade!

Sedan Harald fått frihet att följa sina anlag, blef äfven boklig kunskap honom kär, så att han med iver begagnade sig af aftonskolorna. Hans läromästare på verkstaden såg med glädje hur den kunnige, sedesrene ynglingens hela väsen gaf en annan och bättre ton åt hela arbetspersonalen och att lifvet der fick en ädlare pregel.

Ack, om mödrar bara kände och viste, att med hvarje sant bildad och sedesren son eller dotter, som följer sin kallelse att inträda i kroppsarbetarnes led, strömmar en värmande ljusflod ut till dem, som i mörkret sitta, och att blott på detta sätt kunna vi bättre lottade med hopp om verklig framgång arbeta för en folkupplysning, som förbyter klasshatet till en känsla af samhörighet, hvilken är källan till äkta fosterlandskärlek — ja, förstode vi qvinnor detta, hur glada skulle vi ej se på våra barns och våra syskons dugande arbetar-anlag och sträfva att utveckla dem i den riktning de ligga!»

Fru Haraldson tystnade, som alltid något förlägen efter att ensam ha fört ordet.

»Men inte skall herr Harald bli smed?» sporde Noras bekymrade mamma.

»Jo visst! Han är sin första kärlek trogen. Tanken på bysmedjan har dock nu vuxit ut till något mera: Harald ämnar att grunda en läroanstalt, der gossar under

hans ledning kunna utbildas till dugliga handverkare och till kunniga, rättsinniga män och medborgare.»

»Ja, detta är något annat än Nora!»

»Jag tycker det är sak samma, hvad arbetet kallas eller är, blott det är gagnande och har andligt lifsinnehåll. Låt fröken Nora först lära sig barnvården, lära den teoretiskt samt genom att sköta barnen i någon familj! Sedan kan hon ju sjelf uppätta en skola med tillhörande barnhem. Ja, tag blott uppgiften, krafvet, som det ligger, och utvecklingen följer med arbetet. Vi, svenskor, måste bland annat godt äfven lära konsten att börja smått och låta brodden växa ut till blomma och frukt.»

Parkens väktare kom för att skrufta till fontänen och stänga alla grindar.

»Låtom oss bara komma ut! Det vore ohyggligt att bli inneslängd!» utbrast Noras mamma häftigt,

»Ja, fångenskap är ryslig. — Gif Nora fri! Eljes skickar jag min Harald att nedbryta jerngallren!»

»Ah, Herre Gud! Jag sökte upp er två för att ge luft åt min harm och sorg och så — Ja, Nora skall i morgon dag få frihet!»

»Hellre i dag än i morgon!» bad jag, som en smula kände till fröken Noras mamma.

Ave.

En sockerbit.

Skiss efter holländskan af Mathilda Langlet.

Det var afton. De röda damastgardinerna voro tätt igendragna för fönstren, en liten brasa sprakade i kakelugnen, lampskenet strömmade mildt och behagligt genom den med en brokig slöja behängda kupan, teköket kokade och puttrade och vid bordet satt en ung vacker qvinna med sin raska lilla gosse, sin förstfödde, i sitt knä.

Den unga modren hade brådt om med att servera te åt sin man, som satt midt emot henne och just lade bort sin halfrökta cigarr och sin bok, men hon hade ändå mera besvär med att hålla styr på den lille. Dörren till ett angränsande rum stod öppen och man såg att der också brann en brasa, hvars röda sken belyste gröna gardiner och en prydlig liten korgvagn bredvid hvilken stod en pall, hvarpå låg en tröja och några andra persedlar, som antydde att det var »sängdags» för pilten. Det var också åtskilligt annat, som antydde det, ty den lille var »tråkig», det vill säga sömnig, och det fordrades åtskilliga »konster» för att hålla honom vid godt lynne tills jungfrun, som gått ut i egna ärenden, behagade komma hem.

Laura började med att trumma på brickan och detta fånglade för en stund den lilles uppmärksamhet; derpå skramlade hon med teskeden i koppen och när intet slags skrammel längre gjorde afsedd nytta, visade hon gossen den under teköket flammande spritlågan. Allt detta roade honom i ungefär fem minuter och så var det lika ledsamt igen. Slutligen fick hon det lyckliga infallet att i all tysthet ge honom en liten, liten sockerbit. Och se! Det hjälpte. Han satt alldeles stilla och såg på sockerbiten och smackade med läpparna, så länge han hade den söta smaken i munnen.

Men så ville han hafva mera. Modren försökte väl att afleda hans tankar derifrån genom att visa honom andra saker, men allt hvad han fick kastade han i golfvet med förakt. Och

så sträckte han sina små knubbiga händer mot sockerasken och jollrade på sitt eget, ännu obegripliga språk, men med den ljufvaste röst och den täckaste min — modren kunde icke motstå detta och gång på gång förde hon teskeden med en liten bit socker uti, till hans lilla rosiga mun.

Stilla och obemärkt hade ett par mörka ögon från motsatta sidan af bordet lika noggrant som ogillande följt med detta lilla uppträde, och för hvarje liten sockerbit blefvo de mörka ögonen allt mörkare. Och tunga, mörka tankar kommo och gingo innanför den panna, som hvälfde sig öfver dessa ögon.

»Der kunde man nu se, huru det skulle gå.»

Detta var en liten profbit på hvad som komma skulle. Huru goda anlag unga herrn redan visade! Der var en, som nog snart skulle tyrannisera sin mor! Och huru svag modren var! Jo, detta lofvade godt! Hans präktiga gosse skulle ju blifva bortsämd — blifva alldeles förderfvad. Men det skulle han då förekomma kosta hvad det ville.

Gerhard hade mycket rätt och Laura handlade illa — derom var ej tu tal. Men att han ändå skulle bli så ond — det var ändå litet för mycket och berodde må hända på andra orsaker. Kanske Laura hade skämt bort pappa sjelf litet, liksom hon nu höll på att skämma bort hans herr son! Ty herrar äkta män blifva snart nog bortsämda och äro ganska böjda för att upptaga hvarje liten uppmärksamhet med största lugn och som om de vore i sin goda rätt. Och glömmar man sig sedan en enda gång, försummar dem aldrig så litet, så blifva de — icke ledsna men — onda.

Kanske föregick något sådant här. Det är nog möjligt. I alla fall var Gerhard ond och redan sväfvade på hans läppar en skarp, att icke säga snäsig tillrättvisning.

Men han hejdade sig, då Laura händelsevis i det samma såg upp med en mild och glad blick. Ännu hade han aldrig yttrat ett hårdt ord till henne, en vink, en blick hade varit nog för att hon skulle rätta sig efter honom och gerna göra hvad han önskade. Det var därför att hon älskade honom så varmt, det visste han. Men han — ja, han älskade henne icke mindre, och därför skulle han nu ej heller sära henne. Nej, det skulle han icke.

Nyss hade han ämnat befalla: »Laura, nu slutar du upp med den der dumma leken!» Nu var han färdig att bedja: »Laura, vill du för min skull för framtiden låta bli sådant?»

Men han betänkte sig åter. Nej, det kunde icke heller gå an. Han ville icke sätta i fråga att modren skulle vika för hustrun. Han fruktade — nej, han fruktade icke, ty han unnade barnet gerna första platsen i hennes hjerta — men han föreställde sig, att han sedan ett år, eller så, blott hade andra rummet i hennes kärlek. Men det var ju billigt? Det var ju rättvist att den svagaste, den hjälplösaste stod främst hos henne? Borde icke hans bätte jag bringa detta offer, om det också icke smakade den naturliga människan så väl? Nej han kunde och borde icke i detta fall begära att hon tänkte på någon annan än barnet.

Och då Lauras hvita hand åter var på väg att föra teskeden med sockerbiten till barnets röda läppar, blef denna hand plötsligt fattad af en annan och hölls till baka, medan en glad röst yttrade:

»Passa på, Laura, att pojken inte lurar dig! Han bryr sig inte så mycket om sockerbiten — det gäller snarare för honom att kasta en blick in i sin mors hjerta. Den skälmen vill veta, om han i framtiden kan vänta att få sin vilja fram.»

Skämt låg i orden och ett leende låg på läpparne, men Laura hade vant sig att i mannens ögon läsa hans verkliga tankar och hon såg mer än väl i hans blick ett allvarligt, ja, nästan vemodigt uttryck.

Utan att svara lade hon bort teskeden. Denna blick — hon såg den, hon kände den ännu långt efter Gerhard sagt sin gosse god natt, gifvit honom en kyss och lemnat rummet. Hon märkte icke huru bedjande den lille slog upp de bruna ögonen, hon hörde icke huru sött han jollrade, och först då hon kände hans mjuka varma hand stryka hennes kind, först då erinrade hon sig hvad han ville.

»Nej,» sade hon sakta, medan hon kysste hans lilla röda mun och böjde sig ned öfver honom, så att hennes långa blonda lockar likt en slöja omgäfvade bädans ansigten, »nej, dertill har jag dig allt för kär, dig och —» hon sänkte rösten till en hviskning — din far.»

Men den lille var icke nöjd härmad. Han började skrika — gallskrika! Och det kunde nu Laura en gång för alla icke uthärda. Hon steg upp, tog honom på armen och dansade omkring med honom i rummet. Och derjemte sjöng hon för honom så vackert och med så klar stämma, att den lille måste höra derpå och slutligen le genom tårarne — ty han hade verkligen »gråtit tårar,» som jungfrun brukade kalla det, till skilnad från när han »illskrek,» som hon sade, då han skrek af »ilska.» Och så sjöng hon och dansade, tills hennes egna ögon strålade och hennes kinder glödde och de långa blonda lockarne raknade litet och hängde ned öfver hennes mörkblå klädning.

* * *

En stund senare, just då Laura bredde täcket öfver den nu sofvande lille, gick dörren upp och Gerhard kom in med en bok, ur hvilken han skulle läsa högt för henne. Från sitt rum hade han hört alltsammans, både huru gossen skrek och huru modren tröstade honom, och han hade fullkomligt uppfattat alltsammans.

»Ja,» sade Laura, då de kommo ut i hvardagsrummet, »här ser inte för treffligt ut! Men din herr son behagade skrika, och så måste hans mamma muntra upp honom, så att han blef snäll och glad, innan han gick till sängs; och nu måste hans pappa gifva sig litet till tåls, medan jag bär ut tebrickan, ty Marie, den slarfvan, har ju inte kommit hem ännu.»

»Jaså?» sade han ömt, slog armen om hennes lif och drog henne varmt intill sig och såg på henne så länge och så hjertligt, tills hon bleknade litet och fick tårar i ögonen.

Hon lutade hufvudet mot hans bröst, men i nästa ögonblick såg hon upp igen.

»Gerhard,» sade hon, »att jag var svag för din gosse — förlåt mig det! Frestelsen var så stor: jag håller dig för andra gången kär i honom, och du har aldrig lärt mig att neka dig något. Att vara din hustru föll sig alltid så lätt — lättare än att vara din sons moder. Men var lugn — min kärlek är stor nog. Jag viste blott icke rätt hvad jag gjorde. Och du skall alltid hjälpa mig — skall du icke det?»

Gerhard kysste henne och tyckte att hans hustru var sjelf så söt, som den »sötaste sockerbit.»

Ack, om männen alltid ville göra sina anmärkingar så vänligt och hustrurna alltid upptaga dem så ömt och förståndigt! Då skulle mången liten »sockerbit» försötma den malört lifvet så ofta blandar i äktenskapets sällhetsbägare!

Tjenstfolk och porslin.

Ur en frus erfarenheter.

Hvilket herrskap har icke gjort rätt oangenäma erfarenheter vid förluster genom tjenstfolks oskicklighet eller rättare ovarsamhet vid handhafvandet af husbondfolkets tillhörigheter! Jag vill här icke tala om skadegörelsen å det i dylikt bruk varande husgerådet, ty om också husets allt i allo skulle kasta litet oaktamt med kärnen eller köksan och huspigan vid sina många bestyr i den gröfre hushållningen icke vara så försigtiga med en del sköra saker som önskligt vore, så skall ej ett humant husbondfolk fästa så mycket afseende vid en trasig tallrik eller en något bucklig kastrull. Men om det talrika tjenstfolket i en af våra dagars på stor fot lefvande familjer med högt stegrade fordringar på elegans och smak icke skulle iakttaga nödig försigtighet vid behandlingen af de ofta dyrbara lyxartiklarne, på t. o. m. konstsaker, då är herrskapets förtrytelse berättigad.

Men — äfven med de häftigaste förebräelser blir — tyvärr — skadan icke godtgjord, och den, som i alla händelser får bära den är herrskapet. Och det är betjeningen ganska likgiltigt, hvad skada den åstadkommer exempelvis å en marmorskifva eller en sevresservis, då den vet, att husbondfolket hvarken *skall* eller *kan* afdraga priset för dyrbarheterna å dess lilla lön.

För att i möjligaste mätto få en ersättning för dylika förluster, torde man kunna följa nedanstående förslag, framkommet genom mina egna erfarenheter:

Då jag hade trädt i äktenskap, kom i min tjänst en mycket snäll och duglig flicka. Men hon hade ett fel: att slå sönder en oerhörd mängd glas och porslin. Hvad hon under första året flock i kras representerade en anmärkningsvärd summa, och många vackra minnen, mängen kär bröllopsgåfva gingo under hennes händer i spillror. Då denna ovarsamhet öfversteg det tillåtnas gräns, förklarade min man, att med nästa år skulle tredjedelen af det sönderslagnas värde afdragas å hennes lön.

Hon protesterade på det lifligaste och förklarade: *Med afsigt* slår jag ju ingenting sönder. Och för resten: *om* ingen sloge sönder någonting, hur skulle då fabrikanterna kunna lefva? Efter denna filosofiska betraktelse sade hon upp sin tjänst.

Jag ville emellertid jungalunda förlora min Karolina.

Min man framkom då med följande förslag: Hon skulle erhålla några kronor mer än hittills i lön, men derjemte ersätta halfva värdet af det, som hon förstörde.

I början afböjde hon detta anbud, men sedermera betänkte hon sig litet närmare och antog detsamma. Och se! Under det följande tjänsteåret hade hon slagit sönder *endast en enda tallrik!*

Det torde här af framgå, att det icke är opraktiskt att gifva den af tjenstfolket, som ett år icke söndersloge någon större, dyrbarare pjes, en efter förhållandena afspasad premie.

Ett andra förslag, som det särskildt bör ligga de damer om hjertat, hvilkas män tillhöra finansverlden, att förverkliga, är *bildandet af ett försäkringsbolag för lyxartiklar*. Ett sådant bör, synes det mig, kunna bära sig lika godt som exempelvis de redan befintliga försäkringsbolagen för spegelglas. Bolaget kunde ju använda vinsten till belöning åt tjenstfolket i hus med försäkring, der intet försäkradt föremål under året gått förloradt. *Derigenom* skulle

också bolaget tvifvelsutan göra stora besparingar. Tjenstfolket skulle uppfostras till aktsamhet och försigtighet samt slutligen herrskapen undgå förlusten af en mängd oersättliga saker.

Viktoria.

Hur skall frukt för konservering vara beskaffad?

Oet fordras att noga veta, hvilka fordringar man skall ställa på frukt för konserver, för att se mödan med inläggningen belönt. Vi gifva efter utländsk källa följande råd, som säkert icke skola vara ovälkomna.

Nötter: Mindre frukter inläggas hela, stora skalade. Nötterna skola vara utvuxna i spetsen; om hårda skal redan visat sig vid spetsen äro de oanvändbara.

Jordgubbar: Vid inläggandet bör frukten vara stor, klart röd icke hvit, tämligen mogen, dock icke öfvermogen, samt ännu ha en fast form.

Krusbär: Stora, klart gröna, ohårade sorter uppsökas. Fruktorna måste vara utvuxna, men ännu fullständigt hårda och ogenomskinliga.

Hallon: Stora bär, mogna men icke mjuka, användas.

Körsbär: Stora, klart röda sorter senare de bruna, klarbären, de gula och de vanliga sura. Om man undantager de bruna bör uttagandet af stenar vara ganska lätt. Bären inläggas då de äro fullkomligt mogna. Öfvermogna äro obrukbara för detta ändamål.

Reine claude: Endast sådana sorter, hvilka vid kokandet spricka något litet utan att fullkomligt fläckas sönder, kunna användas. Bäst äro de gröna, de stora och de med dagblå färg; öfver hufvud taget de, hvilka i smak likna de sura plommonen. Reine claude-plommonen böra vara fullt utväxta, men ännu fullkomligt hårda och aftagna med stielk. De inläggas utan dröjsmål strax efter afplockningen.

Sviskonplommon: Möjligast största frukt, hvars sten lätt kan uttagas, egnar sig bäst. Den bör framför allt vara fullkomligt mogen och ej mera vara hård; ju mognare, dess bättre. De röda sorterna kunna ej användas.

Persikor: Af spaliersorter kunna endast de användas, hvilka allt igenom hafva hvitt kött och hvilka man utan svårighet kan befria från kärnan. På frukter från högstammiga persiketräd ställer man samma fordringar; köttets färg må dock här vid lag gerna ej vara fullt hvit. Fruktorna böra vid inläggningen vara mogna, men få ej vara mycket mjuka.

Aprikoser: Stora, ljusgula, ej för saftiga aprikoser, hvarur stenen utan svårighet kan uttagas, äro önskliga. De böra vara fullkomligt gula, men ännu hårda. Fruktor, som på ena sidan äro gröna och förkrympta, sakna värde.

Päron: Endast sådana med hvitt kött, hvilka, skalade, låta koka sig, utan att förlora färg och form, äro användbara. De kokas så länge, att de lätt kunna genomstickas med en nål. Päronen måste hafva svarta kärnor och vara fullt utvuxna, men ännu ganska hårda, så att de ej koka sönder.

Kamomillen:

En af våra bästa läkeväxter är, som bekant, kamomillen eller sötörten (*Chamomilla officinalis*), som ej blott inom familjen finner mångfaldig användning, enär den är ett utmärkt husmedel mot kolik, kramp och reumatiska smärtor, vid kontusioner och som svettdrivande

medel, utan ock gör husdjursskötseln goda tjänster. Så väl som inre medel som vid tvättningar af bulnader och sår, gör afkoket på växten goda tjänster i stallen. Ett medelstort landtogs skulle således behöfva en ganska anseelig mängd af kamomillväxten för personliga och husdjursskötsels behof.

Ja, den kan ju också erhållas å apoteket.

Ja visst, ja. Men i små kvantiteter och till ganska dyrt pris.

Den lilla läkekamomillen med sina små blad och små blommor med nedhängande hvita kantblommor förekommer emellertid ganska rikligt på åkrarne. Det gäller således endast att i rätta blomningstiden samla växten. Man tager hela busken och binder samman växterna i små bundtar, hvilka upphängas på ett torrt och luftigt ställe.

Men kamomillskörden infaller ungefär samtidigt med rågsködren, då alla händer hafva fullt upp att göra med denna, så att ingen kan tänka på kamomillsamlandet, tänker man — åtminstone tror en hel del så. Och, när man behöfver den nyttiga växten, då vet man ej, hvar man skall få den. Men trots skörden kan man nog samla den läkande örten. Genom barn — tror ni; nej, de skulle släpa hem en ofantlig mängd surkullor, hvilka äro temligen lika kamomillerna, men ej kunna för samma ändamål användas. Men gamla qvinnor, odugliga till egentligt arbete, fins det på hvarje gods, i hvarje by, hvilka känna sig för svaga att uträtta något, men — regelbundet infinna sig till axplockningen. Nå ja, skulle man ej då kunna uppställa ett vilkor för rätt att deltaga i axplockningen: — några knippen goda kamomiller. På det sättet skulle man erhålla ganska god tillgång på dessa nyttiga plantor. För öfrigt behöfver det väl ej sägas, att det kan förtjenas en smula genom att sälja växterna till familjer, som ej hafva tillfälle att själfva samla sitt behof.

En.

Bröllop i England.

En gammal engelsk lag bestämmer, att en vigsel endast har giltighet, om den förrättats före middagen. Anledningen till denna märkvärdiga förordning kannes nu mera knäpast af en bland hundra, hvilka gå i giftastankar, men man håller fast vid gamla bruk i Old England, äfven om de äro obehövliga. Förr i världen var en sådan lag nödvändig, ty då hände det ofta att bröllopsgästerna — och brudgummen med —, när vigseln egde rum på eftermiddagen, hade sett så djupt i glaset, att det kom till obehagliga uppträden i kyrkan. För att förebygga detta utfärdades nämnda lag, hvilken ännu består, ehuru förhållandena blifvit helt andra. Man kan visserligen erhålla dispens från uppfyllandet af detta lagbud, men måste då betala denna eftergift dyrt. Erkebiskopen af Canterbury eger att utfärda denna tillåtelse, som gifver en rätt att gifta sig vid hvad tid man behagar, men under inga vilkor på söndagen, mot en godtgörelse af — 29 pund och 3 shilling, omkring 525 kronor. Rikt folk brukar skaffa sig en sådan tillåtelse, men de flesta bröllop ega dock rum mellan 11 och 12 på förmiddagen, en tid, som för de flesta Londonbor är särdeles obehöfvig, enär man i London sover länge om morgnarna.

Brudgummen får ej se bruden förr än i kyrkan, der han, ledsagad af sin fader eller den äldre herre, som representerar denne, väntar henne vid altaret. Brudtärnorna möta henne vid kyrkdörren och följa henne, när hon vid

faderns eller den som »bortgifver» henne, arm går upp till altaret. Hennes bruddrägt är ungefär sådan som hos oss, men hon bär orangeblommor i stället för myrten liksom brudarna i Frankrike och Amerika. De andra damerna, äfven brudtärnorna, bära eleganta promenaddräkter och hattar; brudtärnorna bära merendels derjemte ett smycke, skänkt af brudgummen. De äro alltid klädda i ljusa färger, men det är först under den allra närmaste tiden man sett dem i hvit drägt, hvilken hittills varit brudens.

Herrarna uppträda aldrig i frack. Den bäres i England om aftonen. Herrarna af de förnämre klasserna begagna då alltid frack antingen de äro borta eller hemma, men ej på förmiddagen eller på ett bröllop. Brudgummen har en vanlig svart eller mörkbrun bonjour, ljusa benkläder, hvit väst, kulört halsduk och en liten bukett, gåfva af bruden. Sjelf har han sändt henne och tärnorna större, hvita buketter med stora, hvita atlasslejer. De öfriga herrarna bära ungefär samma drägt som brudgummen.

I England mottaga endast kvinnorna ringar, männen icke. De engelska äkta männen känna sig därför ej mindre säkert bundna. Då vigseln är förbi, lemnar brudföljet kyrkan under tonerna af Mendelsohns bröllopsmarsch. Bruden åker till kyrkan i faderns men från kyrkan i makens vagn.

I det bör anmärkas att det engelska *bride* är fullt det samma som vårt brud, hvilket ej är fallet med det tyska *Braut*, som begagnas redan om en förlofvad.

Bröllopsmåltiden afätes alltid hos brudens fader. Den kallas hvarken *wedding dinner* eller *wedding lunch* utan *wedding breakfast*. Ofta spisar man endast litet kall mat vid en buffet. Till bröllopsmåltiden hör en 3—4 fot hög kaka — *the wedding cake*, som delas af bruden bland gästerna.

De officiella talen inskränkas allt mer. Emellertid vet man i förväg bestämdt hvem som det tillhör att tala och hvem det tillhör att svara.

Då det unga paret bryter upp, hasta alla till dörren och kasta efter dem ris och tofflor. Toffeln betyder nämligen i England lycka och riset ymnighet och öfverflöd.

Det är sålunda en vacker önskan man på detta sätt symboliskt uttrycker.

Iduns byrå och expedition

hållas under sommarmånaderna öppna endast måndagar, torsdagar och fredagar kl. 10—1.

Genom Idun har öfversändts till de brandskadade i Sundsvall och Umeå 45 kr. 50 öre, hvilka insatts i Skandinaviska Kreditaktiebolaget för de nödlidandes räkning. Dessutom har ett större paket öfverlemnats genom Damkomitén, Här. Detaljerad redovisning i nästa nummer. Insamlingen fortgår.

Till Iduns tredje pristäfvan har inkommit ett fyrtiotal täflingskriffter, hvilka nu cirkulera bland prisdomarne. Deras utslag kommer i ett af de allra närmsta numren.

Rörholm.

Af Sophus Bauditz.

Öfversättning af Jenny L—g.

Upp i Vendsyssel vid en bugt af Limfjorden ligger herregården Rörholm. De tjocka röda murarne och trappstegsgaflarna titta fram mellan kastanjträden, som stå på kanten af de gamla grafvarne. Men dessa senare äro nu på väg att försvinna; säf och vass rycka längre och längre ut från kanterna, så att den svartgröna vattenstrimman ständigt blifver smalare. Upp till gården för på norra sidan en gammal lindallé. Söder ut ligger parken och mellan den och fjorden är endast en smal, sank sträcka med vattenpussar mellan tufvorna och vatten under grästorfvorna.

Här är den präktigaste tummelplats ett barn kan önska sig. Man kan vada till knäna mellan tufvorna, finna vip- och fiskmäsägg om våren och hela året igenom stenar och musselskal, och blott man kastar blicken ut öfver fjorden, är der alltid något att se, än ett fiskstim, än en flock änder. Fram på vintern kan det också hända, att man får syn på de vilda svanarne.

Här nere kunde man också på den tid här skildras nästan dagligen se ett par barn, en fin blond flicka på tio år ungefär och en ett par år äldre gosse. Flickan, som hette Filippa, var enda barnet till egaren af Rörholm, öfverste Munk. Gossen hette Henrik och var son af en af öfverstens gamla underofficerare. Då denne dog, kom gossen till gården, och det var öfverstens afsigt, att med tiden taga honom i sin tjänst som riknekt, trädgårdsmästare eller hvad annat dylikt han komme att visa anlag och lust till. För närvarande hade han intet annat att bestyra, än att vara page åt den lilla fröken Filippa, deltaga i hennes lekar, uträtta hennes ärenden och böja sig för hennes nycker och dertill visade han både lust och anlag. Hon kunde heller icke på något vis undvara sin lekkamrat; han måste följa henne öfverallt. Och öfversten var glad öfver, att hans flicka hade en nära jennärig med hvilken hon kunde vara ute i det fria och med hvilken hon kunde vexla tankar och idéer.

En dag, då de två barnen hade »kastat smörgåsar» så länge att de voro helt trötta och nu hade sträckt ut sig i sanden, sade Filippa plötsligt:

»Henrik, tror du ej, att du kunde lösa upp mina snörkängor?»

Henrik gaf icke något svar härpå, men bad få veta, hvarför hon frågade det.

»Jo, jag vill ut och vada» svarade hon.

»Nej, då kan jag icke» sade Henrik bestämdt.

»Hvarför vill du icke?» frågade hon.

»Öfversten skulle blifva så ond, så ond, om han finge veta det» svarade han. Henrik sade alltid »öfversten», ehuru han kallade Filippa vid namn och sade du till henne. Men öfversten var för honom blott öfverste och icke hennes far.

»Ja, men jag blir ond, när du icke hjälper mig» sade Filippa.

Henrik blef illa till mods.

»Jag vet, hvar det fins en fiskmäserede med 5 ägg» sade han »skola vi gå dit?»

»Ja, låt oss det? — Men vi skola först vada!» ljöd svaret.

Henrik såg nu helt rådvill ut.

»Vill du då? Annars blifver jag ond» sade hon.

Hon hade icke behöft fråga, och det visste hon också godt sjelf. Var der något, Henrik icke ville, så var det, att göra henne emot.

Icke utan en del besvär lyckades det Henrik, att få snörkängorna lösta; så drog hon sjelf strumporna af och strax derpå plaskade hon och han ute i det lugna, grunda vattnet.

»Gud vet, hur långt man egentligen kan bottna? Vi kunna visst gå mycket längre ut?»

»Du får icke, Filippa,» ropade han.

»För hvem?»

Henrik blef henne svaret skyldig, men sade ett ögonblick derefter med ett lyckligt infall:

»Nej, ty längre ut är der krabbor!»

»Hu!» ropade Filippa och sprang inåt land till, så att vattnet stänkte rundt omkring henne.

»Se, min nya klädning är helt våt» sade hon. »Hvarför skulle vi också ut i vattnet till de otäcka krabborna?»

»Ja, hvarför skulle vi?» återtog Henrik betänksamt. »Men låtom oss nu komma till fiskmäsereden.»

»Nej, nu har jag icke lust» svarade Filippa och såg surmulen ut ett ögonblick. Men länge varade det icke, hon lyfte hastigt upp hufvudet, såg ut öfver bugten och sade: »Det är dock i grunden löjligt, att man utan vidare kan köra öfver mossen*.»

»Ja, der har nog också varit land en gång,» svarade Henrik.

»Fjorden har skurit sig in.»

»Men vet du, hvarför vattnet kom hit in?» sporde hon med viktig min. Henrik visste det icke, och Filippa berättade:

»Jungfrun har sagt mig alltsammans. För många, många år sedan låg Rörholm midt ute i mossen, och mannen, som egde gården, hette också Munk. Men han var ej god och rar som pappa — öfverste var han nog ej heller. Han var så snål, att han aldrig gaf de fattiga en styfver, och ändå var han så omätligt rik; han hade ännu mera pengar än pappa. En enda dotter, som var så god och from, hade han. Men mot henne var han också elak. Hon älskade så innerligt en ung man, men fadern ville, att hon skulle hafva en ful gammal en med många pengar. Och han lät göra allt i ordning till bröllopet och presten var kommen, men så blef det med ens ett fasansfullt väder med åska och storm, och Limfjorden gick allt högre och högre och hela det gamla Rörholm sjönk, och den gamle Munk och hans dotter och alla hans pengar. Och hvar söndagsafton kan man se liksom ljus, som skiner upp genom vattnet, der det gamla Rörholm har stått. Det har fiskare Rasmus sjelf sett.»

Här stannade Filippa och såg frågande på Henrik för att se, hvad verkan berättelsen hade gjort på honom. Men hon blef mycket besviken, då han helt lugnt svarade: »Ja fiskare Rasmus är full hvar söndag, och är man det, kan man se ljus, hvar som helst.»

»Ja, det vet jag icke,» vidblef Filippa, litet stött öfver detta prosaiska yttrande, »jag har aldrig varit full. Men det är mera ännu. Det är en gammal sägen, att skatten en gång skall hemtas upp igen. Det skall komma en ung man från fjerran land och han skall hemta den, och så skall han hafva den unga flicka, som är arfvinge till Rörholm, allt det säger jungfrun.»

Henrik hade nu lyssnat uppmärksam. »Men det är ju du, Filippa,» sade han.

»Ja det är nog jag.»

* Mosse kallas i Limfjordens omnejd några af de grunda bugter, öfver hvilka man stundom kan köra.

»Och då skulle han hafva dig?» vidblef Henrik.

»Ja, det säger jungfrun.»

Han sade intet mera, men såg tankfull framför sig ut öfver den solljusa, blanka vattenytan.

»Hvad tänker du på, Henrik?» frågade Filippa efter en stund.

»Åh, icke på något,» svarade han.

»Det är icke sant, man tänker alltid på något. — Hvad var det då?»

»Gud vete, hur djupt det är midt ute på mossen?» sade han, men det ljud mera som en högt uttalad tanke, än som svar på hennes fråga.

Emellertid syntes hon antingen tillfredsställd eller hafva glömt sitt spörsmål, ty hon frågade icke mera.

Strax derpå ljud en klocka uppe på gården det var matdags och begge skyndade sig tillbaka.

* * *

Åren gingo och de två barnen lekte icke längre vid mossen.

Filippa hade från barn vuxit upp till jungfru, en täck sextonårs flicka, smärt och fin, lätt och behaglig i alla sina rörelser.

Henrik hade icke heller stått i knut, hög och välväxt hade han blifvit, med brun hy, nästan som en sigenare och med mörka qvicka ögon och svart hår.

Förhållandena gjorde naturligtvis, att de icke längre voro tillsammans som förr. Blott på Filippas dagliga ridturer var han hennes följeslagare, ty öfversten ansträngdes för mycket af dem, och dessutom var Henrik i öfverstens skola uppfostrad till en så säker ryttare, att denne var lugn, när han viste sin dotter i Henriks sällskap.

Till namnet beklädde Henrik blott en ridknechts ställning, men hvad nyttan angick och i umgänget var han i allt möjligt öfverstens högra hand. Han hade icke ringa anlag för alla mekaniska arbeten och otaliga voro de små uppfinningar, hvilka han så småningom verkstälde. Än byggde han en qvarn, som pumpade vattnet från mossen under torfskärningstiden, än uppfan han förbättringar vid Filippas sadel eller anlade ett parti i parken efter en alledeles

ny plan. Ja, en gång gick han en längre tid med högtflygande tankar att inrätta ett springvatten på gården, hvilket skulle invigas på frökens födelsedag. I synnerhet var han outtröttlig och outtömlig på idéer, då det gälde att beredda henne en öfverraskning eller glädje. Hon var, kanske honom själf omedvetet, själen i alla hans tankar och planer. Till henne såg han upp som till en madonna, och likt denna tronade hon i skyn, högt öfver lifvet och verlden.

En varm sommardag, då de redo tillsammans, var Filippa mera tyst än vanligt. Hon brukade gerna, innan de voro komna rätt långt, vända sig till honom med ett eller annat, och det hade blifvit henne en vana, att tala med honom om allt, som uppfylde hennes tankar, så att han efter handen drogs in i samma tankekrets, som hon rörde sig uti. Hon var den meddelande, han förhöll sig blott mottagande.

Turen var kort denna dag, Filippa vände in i lindallén upp mot gården. Henrik följde efter och hade just tillfälle att betrakta hennes fina, jungfruliga växt, hvilket han då också oafvänt gjorde. De gamla träden kastade fullkomlig skugga öfver den sandiga vägen; blott emellanåt lyste en solstråle genom det täta löfverket, och det var honom då en glädje, att se, när den träffade Filippa och för ett ögonblick spred en gyllene glans omkring henne. Han var så upptagen af sina tankar, att det ryckte till i honom, då Filippa hastigt vände sig om.

»Hvad tänker du på, Henrik?» frågade hon leende.

Han blef blossande röd, som om han vore tagen på bar gerning med något orätt, och svarade, synbart förlägen: »Fröken förlåt mig, men det kan jag icke så här tala om.»

Så frågade hon icke mera, utan red vidare. Ett par minuter till, och de voro vid Rörholm.

Några dagar derefter, då de voro på en längre tur, vände Filippa plötsligt sin häst, satte öfver diket in på ången och ropade i det samma: »Henrik, kan du följa med?»

Hon begagnade sin lilla piska efter bästa förmåga, men det ädla djur hon red behöfde icke en gång den uppmaningen. Glad öfver, att icke längre känna betslet i sin mun, sträckte

det ut allt det kunde, så att jorden tycktes rifvas bort under det. Henrik, hvars häst var tyngre, blef så småningom längre efter; emellanåt vände Filippa sig om för att se om hennes försprång växte. Den sträcka, de foro hän öfver, var en vidlyftig grässlätt, jemn som ett golf och sparsamt bevuxen. I början följde därför Henrik efter sin fröken så godt sig göra lät, utan att nära någon fruktan. Hon var en öfvad ryttarinna och terrängen så gunstig som möjligt för en sådan idrott. Men efter hand som hon närmade sig fjorden utan att göra något tecken till att stanna blef han orolig. Han gaf hästen sporrarne och nytjade piskan, men det var förgäfves; det stackars djuret gjorde allerede sitt bästa. Han ropade af alla krafter, men hans röst nådde henne icke, den dämpades under den rasande farten.

Mellan Filippa och fjorden var icke fast mark. Det klara vattnet stod mellan tufvorna och själfva dessa gungade som flytande plankor, när man steg på dem, och underlaget var qvick-sand. Han viste detta, han viste, att en häst under vanliga förhållanden icke kunde komma igenom här, och nu såg han henne flyga framåt midt in i faran, som hon ej anade. Ännu var det tid, ännu kunde hon vända, om blott hans röst kunde nå henne. Han samlade hela sin kraft, ropade med förtviflans styrka — då hörde hon honom. I det samma såg hon, hvad som låg framför henne, grep i tyglarne och sökte vända hästen. Men detta var nu omöjligt, den kunde icke hejdas.

Ut öfver gungflyn flög den, vassen knäcktes, tufvorna sjönko under dess hofvar och vattnet sprutade upp öfver dem båda. Djuret förstod själf faran, det fördubblade sina ansträngningar, ådrorna svälde, hvarje muskel var spänd, det var som om den knappt rörde vid marken utan flög genom luften. Filippa hade släppt tyglarna och höll sig fast med händerna i sadeln. Oupphörligt vände hon hufvudet mot Henrik, liksom för att bedja honom om hjälp, men ej ett ord kom öfver hennes läppar, dödsängesten gjorde henne stum.

(Forts.)

Helsovård.

Tänderna. Friska tänder är den förnämsta af kroppsliga fördelar, icke blott med afseende på det sköna utan ännu mera i fråga om helsan, ty värderas tänderna därför att de äro vackra, så böra de värderas ännu mer såsom starka och normala tuggredskap. Tändernas tuggning är af den största betydelse för matsmältningen. Under det man tuggar blir maten icke allenast sönderdelad utan uppblandas äfven med saliven, som är af så stor vikt för matsmältningen. Endast de människor, som gifva sig god tid att äta och icke anse tuggningen öfverflödig, hafva en normal matsmältning. Deremot om man sväljer stora och illa tuggade bitar förorsakar det vanligtvis magsjukdomar. Hvilka obehag och hvilka svåra följder kunna ej uppstå derigenom att tänderna världslösas och vanskötas. Först och främst kommer tandvärken med alla kval och kostnader som den medför och som ofta slutar med att en eller flera tänder måste dragas ut. Hur inverkar ej detta på vårt utseende och vårt språk. Hur afskräckande är ej en tandlös mun eller en mun full med dåliga tänder och hur besvärligt och dyrbart är det ej när de egna tänderna måste ersättas af konstgjorda. Hvar och en bör därför söka att bevara sina tänder friska genom att sorg-

fälligt vårda och sköta dem samt undvika allt, som på något sätt kan skada dem.

I korthet framställes därför härnadan hvad som hvar och en bör lägga märke till beträffande tändernas vård.

Tändernas massa består af ett benligt fast ämne, det så kallade tandbenet, som på den del som är synlig i munnen är öfverdragen med ett hårdt glasartadt lager den så kallade tandemaljen. Bevarandet af båda dessa beståndsdelar är af största vikt för tändernas friskhet och användbarhet. Tändernas styrka och användbarhet beror emellertid i främsta rummet på emaljens fasthet och ofelbarhet, ty om emaljen fattas på en del af tanden, så börjar snart själfva tandbenet, som består af en lösare massa, att nötas och bortfrätas under inflytandet af vissa födoämnen.

Den viktigaste regeln för tändernas bevarande är därför den att i främsta rummet söka bevara emaljen, men på hvad sätt bör detta då ske?

Framför allt genom undvikandet af alltför varma och alltför kalla födoämnen och drycker. Förtärandet af iskallt vatten, is, mycket varmt kaffe och varma soppor äro angrepp mot tändernas friskhet. Äfven skoldrigare verkan är det om man exempelvis såsom ofta sker, dricker mycket kallt vatten omedelbart efter varmt kaffe eller annan varm mat. Derigenom upp-

står i emaljen likasom i glas som behandlas på sådant sätt, små sprickor och rispor som blifva första början till tändernas förderf.

En annan ofta förekommande orsak till tandemaljens förstöring är, att många människor lätsinnigt använda sina tänder till saker, hvartill de ingalunda äro afsedda, såsom till exempel att knäcka nötter eller sönderskära och afbita andra hvassa eller hårda föremål.

Äfven tandpetaren är skadlig för tänderna om den är af dåligt material eller användes hänsynslöst. Tandpetare böra helst vara af trä eller ben. Det är mycket skadligt att i brist på rigtiga tandpetare använda nålar eller dylikt.

Det händer icke sällan att just de medel som användas till tändernas vård skada desamma i stället för att gagna dem. Sådana medel äro en del tandpulver som nog hafva den egenskapen att på kort tid göra tänderna hvita och rena men som dock i längden skada dem. Ett tandreningsmedel bör aldrig vara hårdare än själfva emaljen. Vissa tandtinkture som utgifvas såsom välgörande medel för tänderna kunna genom sitt innehåll af syror så att säga upplösa emaljen och sålunda skada tänderna. Syrors skadliga inverkan på tandsubstansen förklarar äfven det faktum att tänderna förderfvas genom ofta upprepade bruk af medikamenter, sura

och sockerhaltiga födoämnen och drycker, syrlig ja till och med mogen frukt, då den förtäres i stor myckenhet.

För att bevara tänderna friska är iakttagandet af den största renlighet ovilkorligt nödvändigt. Äfven bör man tid efter annan låta undersöka tänderna och om några af tänderna äro skadade så fort som möjligt låta laga dem. Beträffande tändernas rengöring är flitigt begagnande af tandborste och tandpetare af nöden, dessutom bör man taga för regel att alltid skölja munnen väl efter hvarje måltid. Tandborsten bör gerna vara tillräckligt hård för att borttaga det slemaktiga lager som bildar sig på tänderna. Vill tandköttet blöda kan man använda en något mjukare borste, men man får icke helt och hållet upphöra att borsta tänderna. I och för borstningen fuktar man borsten i rent vatten och borstar derefter tänderna både på yttre och inre sidan. Framtänderna borstas icke blott tvärs öfver utan äfven uppifrån och nedåt. På detta sätt bör tänderna rengöras minst en gång om dagen nämligen om morgonen. Upprepar man detta förfaringssätt äfven om aftonen, så är det så mycket bättre; efter sista måltiden bör man emellertid väl skölja munnen med kylslaget vatten hvilket gerna kan tillsättas med något litet öfvermangansyradt kali.

LEVERIN & C:o

61 Drottninggatan 61

3 tr. upp

få härmed rekommendera sin nya, tidsenliga

All slags
Fotografering

utföres omsorgsfullt enligt nutidens fordringar.

Med största högaktning

LEVERIN & C:o

[46]

En flicka, som förut haft plats på kontor, men efter läsningen af »På rätt hylla» hellre skulle önska sig en plats för mindre barn i en god familj, frögar härmed, om någon husmoder ville taga henne i sin tjänst, helst på landet, återstoden af sommaren. Svar afvaktas under adress »A. L. 21» å Iduns byrå. [413]

En anspråkslös lärarinna med flerårig praktik önskar plats nu genast eller till hösten. Undervisning lemnas i vanliga skolämnen, språk och pianospelning. Svar torde inlemnas till »Ina» Karlstad, poste restante. [405] (G. 19352×3)

DIVERSE.

Till läskamrat åt egen dotter önskas en snäll, elfvårig flicka från bildadt hem. God undervisning och vård utlovas. Reflekterande torde för vidare uppgörelse vända sig till fru **Lotten Insulander**, född Segersteen, adr.: Bjerka-Säby, Linköping. [418]

Hvilket fruntimmer som helst kan genom ett lätt och angenämt arbete förtjena minst 500 kr. om året. Fullst. upplysn. erhållas om man hänvänder sig i bref till »S. K.», Elmhult och medsänder 50 öre i frim. [419]

OBS.

Stort lager af Barnkläder för alla åldrar, till och med 14 år. Goda tyger. Nya och smakfulla modeller. Billiga priser. Allm. Telef. 63 40.

H. Nyström,

2 Stora Vattugatan 2, hörnhuset vid Brunkebergstorg. [365]

KÜLLE

Svenska Konstväfnader och Broderier.

Yllestramaljer, alla färger, Garn och Silke.

Förklädestyger, ylle och bomull.

Äkta färger.

Originalmönster.

Bästa materialier.

Beställningar utföres å Möbeltyger, Mattor, Draperier m. m. i hvilken stül som önskas. Moderata priser.

Stockholm, Drottninggatan 36.

Tillverkningsort:
Lund (Thora Kulle).

Filial:
Göteborg (Svenska industrimagasinet.) [37]

Liljeholmens Vinfabrik,

Stockholm,

rekommenderar nedannämde sina tillverkningar, som försäljas af Herrar Specerihandlande.

- Krusbärsvin,
- Körbärsvin,
- Vinbärsvin, rödt
- Vinbärsvin, svart
- Vinbärsvin, hvitt

- Hallonsaft,
- Körbärsaft,
- Vinbärsaft, röd
- Vinbärsaft, svart
- Vinbärsaft, hvitt

- Ättika,
- Vinättika,
- Ättiksprit.

Uti berättelse till Kgl. Medicinalstyrelsen för år 1888 yttrade sig Stockholms Helsevårdsnämnd mycket fördelaktigt om dessa viner. Serverade kalla, äro vinerna en angenäm läskedryck; i hushållet användbara på många sätt, såsom t. ex. vid tillagning af soppor, vingelé, lemonader, bålur o. d.

Safterna äro, enligt intyg af Handelskemisten Herr Doktor Setterberg, fullkomligt fria från obehöriga och skadliga tillsatser samt förhålla sig såsom rena oblandade sockrade fruktsafter.

Rörande desse fabriker yttrar Herr Handelskemisten d. 15 Maj 1888, att de äro »fria från främmande syror, skarpa ämnen och metaller och anser jag dem därför vara af utmärkt beskaffenhet.»

Obs. Viner och safter försäljas på hel- och half-buteljer, försedda med etiketter, innehållande fabriken's namn, hvilket till undvikande af förväxling torde noga observeras.

Vinerna serveras hos Herrar Conditorer

Hellbacker, Hamngatan N:o 10,
Englund, Hamngatan N:o 18,
Sjöberg, Drottninggatan N:o 40. [404]

Kökskalender. Ombärlig hjälprea för husmödrar, innehållande 177 matrecepter för så väl det borgerliga som stora köket. Till salu i alla boklädor för 1 krona. [414]

J. G. Hammars Lampkök.

Stor värmeförmåga. Brinna luktfritt. Brilljant belysning. Pris: enkla med veke 4-6 kr., extra solida 7-8 kr., med 2 vekar 12 kr. Fullkomlig beläshet garanteras hvarje köpare. [292] J. G. HAMMAR R. 30 Malmskinnadsgatan

Gust. G. Folckers

Skönfärgeri

och

Konsttvättning

N:r 2 Kungsholmstorg N:r 2.

Regeringsg. n:r 9 (postadr.), Nybrogatan n:r 28 B, Drottninggatan n:r 81 C.

Butiker i Göteborg: Kyrkogatan n:r 15. [315]

TJULANDER & C:o,

VINHANDEL,

55 Drottninggatan 55,

rekommendera sitt välsorterade lager af endast äkta utländska

Viner och Spirituosa.

Särskildt framhålls: finare Champ.-Cognac från de förnämsta firmor, flere år här i lager, Bordeaux-viner af välkända firmor, hvitt Portvin, särdeles omtyckt, samt för sommarsäsongen: extra fint Kallskålsvin å 3 kr. pr kanna. [313]

Engelska Magasinet

38 Regeringsgatan 38, 1 tr. upp. Tricotvaror af bästa kvalitet, Serger, Velveteen, Flaneller, Barnskor, Vårhattar för babies, Bärkappor. Utmärkta Téer m. m. [252]

Engelska Luggkrusare.

På några minuter kan på kall väg med dessa mr Hindés patenterade Härkrusare åstadkommas de vackraste lockar och äro de därför de utmärktaste Luggkrusare. Säljas å 1 kr. hos Fru O. Stråle, Parfymhandeln, Drottninggatan 6. Obs.! Sändas till landsorten mot efterkraf. [397]

Varning.

Den i ständig tillväxt varande förbrukningen af Carls äkta Sesam har, som bekant, haft till följd att en mängd efterapningar förekomma i handeln, hvilkas etikett förvånansvärdt likna den äkta.

För att mot dylika förfalskningar skydda det stora antal konsumenter af denna utmärkta skönhets- och helseöval, kommer den äkta Sesam, som hidanefter utgår från Fabriken Carl, att blifva ombunden med ett rödt sidenband och försedd med vårt sigill och varumärke: En Hvalfisk.

Vi hoppas att på detta sätt kunna skydda våra kunder mot efterapningar af äkta Sesam, liksom vi ock bedja de firmor, som hafva efterapat Carls äkta Sesam, att ej efterapa denna förändring. Erhålls öfver allt hos våra försäljare. I parti från Fabriken Carls Filial, Malmö, och från vårt engros-lager för Stockholm: Mariagatan n:r 17. Telefon 33 59.

Fabriken »Carls» Fil., Malmö. (G. 4231×1) [417]

Vårt 1:a Hushålls-, Pariser- och Intubi-Kaffe, hvars godhet garanteras, rekommenderas hos hvarje sparsam husmoder.

Stockholms Intubi-Kaffefabrik, N:r 4 Klara östra gata n:r 4. [228]

Landsortsboar

kunna få hvarje uppdag utförda genom undert. Se annonsen i n:r 15 af Idun. Postadr.: Engelbrektsq. 31 A. Telegrafadr.: Ströms, Stockholm. [300] Maria Ström, född Klockhoff.

Kurs i klädsömnad

gives af undertecknad för ett begränsadt antal elever. OBS. Eleverna förärdiga egna klädningar.

Bernadina Nicodemi, Regeringsgatan 47, 3 tr. upp öfver g. [135]

Fysiologiska skodon

för damer, herrar och barn tillverkas hos undertecknad. Använd alltid sådana åt edra barn, så få de ej liktornar och kylknölar på gamla dagar! Högaktningsfullt [316] C. Nilsson, Drottninggatan 100.

General-Depôt

af Bengers

Normal-Ylle-Underkläder

för Herrar, Damer och Barn. Normal-Lakan, Örngott, Kamelhårstiltar och Åder-förbands-bindlar.

Platina-Lampa (luftrenande) och **Ozogen.**

En gros och detalj. — Kataloger och priskuranter gratis. **GÖSTA VIDINGHOFF,** 19 Drottninggatan 19. [113]

Lacavey & Co, Cadiz. Äkta Spanska Viner i Stockholm. Telefon: 54 50.